

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

1α.

Στο τέλος του αποσπάσματος ο αναγνώστης αιφνιδιάζεται, γιατί είχε την εντύπωση ότι ο αφηγητής της ιστορίας και ο συγγραφέας είναι το ίδιο πρόσωπο. Ο αληθινός, όμως, πρωταγωνιστής βίωσε την περιπέτεια, όπως και ο συγγραφέας ο οποίος βρίσκεται πίσω από τον πρωταγωνιστή. Αφηγητής, όμως και συγγραφέας είναι δύο διαφορετικά πρόσωπα. Ο κίνδυνος σύγχυσης των 2 προσώπων προκύπτει από την πρωτοπρόσωπη αφήγηση, η οποία όμως δηλώνει τη βαθιά και γόνιμη επικοινωνία αφηγητή και συγγραφέα, προσδίδοντας ζωντάνια και παραστατικότητα στα γεγονότα.

1β.

Ο συγγραφέας παρουσιάζει τα γεγονότα της περιπέτειας ενός προσώπου που και ο ίδιος βίωσε μέσω του έργου του. Στόχος του ήταν να παρουσιάσει το στοιχείο της ατομικότητας και να προσδώσει την εικόνα του καθολικού. Προς την κατεύθυνση αυτή συμβάλλει και το ύφος του κειμένου. Ειδικότερα, η λιτότητα νοημάτων, η έλλειψη λογοτεχνικών σχημάτων, ο βραχυλογικός λόγος, οι ιδιωματικές εκφράσεις, εμπλουτίζουν τη δράση και προσδίδουν συνοχή στην αφήγηση. Έτσι, μέσω της ανάδειξης μιας λαϊκής ιστορίας και της μετατροπής της σε λογοτεχνικό κείμενο, ο συγγραφέας κατορθώνει να αποδώσει παραστατικά τα γεγονότα μιας ιστορικής περιόδου, δίνοντας στο έργο του συγχρόνως διαχρονικό χαρακτήρα.

Ο υποψήφιος θα μπορούσε να αξιοποιήσει στοιχεία του σχολικού εγχειριδίου:

Σελ. 361 «Στην γ' έκδοση της ιστορίας... ιδιοτυπία του Κάλβου».

Σελ. 362: «Επειδή το βιβλίο μου τελειώνει... την τελειοποιώ».

Σελ. 364-365: «Τέλος, ο Αιχμάλωτος... μυστικές και ξαναπρασμένες».

2.

- Ιδιωματικές φράσεις και τούρκικες λέξεις.
«Πλάγι μας», «σουρτά», «γούπατο», «βái βái», «μούνταραν», «μαυλίσουμε»
- Μικροπερίοδος λόγος, φυσική ροή της ομιλίας.
«Τα φύλαγε γυναίκα», «Μας έζωσε το κοπάδι», «Η γυναίκα σκυφή έπλεκε δε μας πρόσεξε, περάσαμε».
- Λιτότητα και πυκνότητα στο ύφος, ρεαλιστική αποδosis της πραγματικότητας, σχήματα λόγου που απαντώνται στον προφορικό λόγο, απουσία καλλιτέπειας ή ωραιοποιημένων εκφράσεων.
*«μερώσαμε λίγο την πείνα μας» (μεταφορά)
«ριχτήκαμε στους συκομπαξέδες»
«κροτοχαρχάλεμα» (σύνθετη λέξη ασύμβατη προς το λογοτεχνικό ύφος)*

- Παρατακτική σύνδεση προτάσεων.
«αμίξαμε κοντά κοντά τα κορμιά μας και βλέπαμε», «ύστερα βγήκαμε απ' το ποτάμι στάζοντας και πήραμε το ανηφόρι».

3α.

«Είκοσι μέρες δουλέψαμε σ' αυτό το μέρος... για το δρόμο» (τεχνική επιτάχυνσης).

«Την τέταρτη μέρα πέσαμε στο Οντεμίζ» (τεχνική παράλειψης)

(Καθώς από την πρώτη μέρα της απόδρασης μεταβαίνει στην τέταρτη χωρίς να αναφέρει τα γεγονότα της δεύτερης και τρίτης μέρας).

3β.

Καθώς ο πραγματικός χρόνος (αφηγηματικός) έχει μεγάλη έκταση ο αφηγητής επιλέγει να τον συμπυκνώσει είτε παρουσιάζοντας συνοπτικά γεγονότα που έχουν μεγάλη διάρκεια (επιτάχυνση) είτε αποκλείοντας συμβάντα που δε σχετίζονται με την ιστορία ή εννοούνται εύκολα από τον αναγνώστη (παράλειψη).

Με τη μέθοδο αυτή της συστολής του χρόνου ο αφηγητής εστιάζει μόνο στα γεγονότα που σκιαγραφούν την κατάσταση, επιταχύνει το ρυθμό αφήγησης, συμβάλλει στη γενικότερη οικονομία του κειμένου, εξασφαλίζει δραματικότητα και πλοκή στο έργο του.

4.

Συναισθηματικές αντιδράσεις:

- Αναμνήσεις, νοσταλγία, ψευδαίσθηση λύτρωσης από τα πάθη τους (κλάμα)
- Επιθυμία για απόκτηση ψυχικής που όμως δεν ικανοποιείται εξαιτίας της.
- Επικράτηση του φόβου, η μεγιστοποίηση του φόβου οδηγεί στην απελπισία.
- Διπλός ρόλος του κλάματος: αφενός δηλώνει ανακούφιση εξαιτίας του ότι μετά το χωρισμό τους παρέμειναν ζωντανοί και αφετέρου λύπη εξαιτίας της διάψευσης των ελπίδων τους.

Ενέργειες:

- Προσεκτική προσέγγιση του χώρου εξαιτίας του φόβου – αυτοψία.
- Προσπάθεια για επάνοδο στην προτέρα κατάσταση.
- Η εικόνα ερήμωσης και η παρουσία των Τούρκων τους αναγκάζουν να χωριστούν και να τραβήξουν χωριστούς δρόμους.
- Η επιθυμία κορεσμού της πείνας του οδηγεί σε βουλιμικές τάσεις.
- Αποκομιδή καρπών.

5.

Και τα δύο αποσπάσματα προέρχονται από δύο κλασικά έργα της αντιπολεμικής λογοτεχνίας μας που παρουσιάζουν τον πόλεμο ως βασικό υπεύθυνο της απώλειας χιλιάδων ατόμων και του εξευτελισμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας· ενώ παράλληλα αναδεικνύουν την ανάγκη για παγκόσμια συναδέλφωση και ειρήνη.

Ειδικότερα, στα δυο χωρία είναι διάχυτη η ψυχική αναστάτωση, η αισθηματική αποστέρηση και η αγωνία των ανθρώπων· εμφανής επίσης και η διάλυση της πολιτείας εξαιτίας των πολεμικών συγκρούσεων. Παράλληλα, δηλώνεται emphaticά η διαφοροποίηση του πολέμου από την ειρήνη μέσα από την έμμεση δήλωση των γνωρισμάτων της.

Πόλεμος:

- Σωματική και ηθική εξαθλίωση.
- Φόβος, απόγνωση, απελπισία.
- Συναισθηματική απευαισθητοποίηση.
- Νέκρωση εικόνες καταστροφής, απομονωτισμού.

Ειρήνη:

- Ψυχική ηρεμία
- Δυνατότητα ανάπτυξης οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής.
- Ανάπτυξη συναισθηματικών δεσμών ανάμεσα στα άτομα.